

had opgebouwd door de reizen die hij had gemaakt. Zijn opvolger dr. K. Kuiper was degene die de Diergaarde door de moeilijke jaren van de depressie, een verhuizing en de Tweede Wereldoorlog moest zien te loodsen.

Hiermee komen we op de moeilijkheden die de Diergaarde in de eerste helft van de twintigste eeuw troffen. De economische depressie van de dertiger jaren ging niet aan de hekken van de Diergaarde voorbij. Deze depressie zou een bijdrage leveren aan het besluit om een andere locatie voor de tuin te gaan zoeken. Aan een lange periode van onzekerheid leek een einde te komen toen in 1938 de beslissing viel om de Diergaarde te verplaatsen. Tijdens de aanleg van de nieuwe tuin brak de Tweede Wereldoorlog uit en werd Nederland bezet.

De Rotterdamsche Diergaarde en haar economische problemen

Sinds de oprichting in 1857 was het de Diergaarde tamelijk voor de wind gegaan. De eerste echte problemen ontstonden toen Europa verwikkeld raakte in de Eerste Wereldoorlog. Nederland wist zich buiten de oorlog te houden maar dat betekende niet dat de Nederlanders niets merkten van wat zich aan de andere kant van de grens afspeelde. Er ontstond een schaarste aan brandstoffen, voedsel en materialen. Ook voor de Diergaarde betekende dit een ernstig probleem: als er al brandstof, voedsel of materialen te krijgen waren moesten ze voor hoge prijzen worden gekocht. Daar kwam nog bij, dat vooral aan het begin van de oorlog, de bezoekersaantallen en het aantal leden daalden. In 1914 daalde het aantal bezoekers met 48 procent ten opzichte van het jaar daarvoor. Pas in 1918 had dit het vooroorlogse peil weer bereikt. Ook het aantal leden nam af maar deze terugval was kleiner dan die van het aantal bezoekers. Een reden hiervoor was wellicht de (hogere) maatschappelijke positie van de meeste leden. Zij konden een terugval in de economie gemakkelijker verwerken dan de mensen met de lagere inkomens.

Dierentuinen in het buitenland hadden het nog moeilijker. Zo kreeg de Rotterdamsche Diergaarde in 1916 een twintigtal kleine roofdieren uit de Zoo van Antwerpen te logeren. In Antwerpen was men niet meer in staat om de dieren een behoorlijke verzorging te bieden³). Het gebrek aan voedsel en brandstof was er de oorzaak van dat men aan het eind van de oorlog ook in Rotterdam de dieren niet meer goed kon verzorgen. In 1918 was er geen voldoende voedsel meer voor de dieren. Gebrek aan brandstof bete-